

bijlage 2

PRAKTIJKVOORBEELDEN INTEGRAAL GROENBELEID

Bijlage bij brief dd 22 mei 2020 aan de gemeenteraden en colleges van B&W van de gemeenten Appingedam, Delfzijl en Loppersum

Jan Beekman, contactpersoon Bomenstichting gemeente Eemsdelta

Bij groenbeleid wordt vaak gedacht aan de regels voor het kappen van bomen. Bij integraal groenbeleid gaat het echter om veel meer zaken. Al het groen zoals plantsoenen, grasvelden, kruiden, bossingels leveren uiteraard een bijdrage de biodiversiteit. Aangezien (laan)bomen een zeer belangrijke bijdrage leveren ligt daar het accent op.

De praktijkvoorbeelden geven een indruk van een aantal aspecten waar integraal groenbeleid helderheid over dient te geven. Alleen dan is optimale ontwikkeling en beheer mogelijk. Bij veel van de voorbeelden bestaat de mogelijkheid om met minder werk en dus kosten een grotere bijdrage aan biodiversiteit en andere maatschappelijke waarden te realiseren.

Deze praktijkvoorbeelden zijn bedoeld om bij te dragen aan een heldere inhoudelijke discussie. Uit praktische overwegingen komen de meeste voorbeelden uit de gemeente Delfzijl.

structuur

Integraal groenbeleid is van belang om de gemeentelijke (hoofd)structuur van beplantingen aan te geven, het gaat daarbij bijvoorbeeld om samenhang, verkeersgeleiding, onderhoud

- *Samenhang tussen de diverse project onderdelen in de kustzone ontbreekt. Bomen zijn bij uitstek geschikt als verbinding tussen de diverse projecten*

- misschien in de toekomst weer een Kustweg met laanbeplanting.....

- *welke beplantingen maken deel uit van de gemeentelijke groenstructuur? Aan welke eisen moeten ze voldoen? Met welk beheer worden welke doelen gerealiseerd?*

- is intensief maaien overal nodig? Veel kosten voor weinig biodiversiteit. Het gevolg van intensief maaien: geen bijen, geen insecten!

- waar is ruimte voor speelgroen?

Uitwierde

De bestemming van het voormalige sportpark in Uitwierde is onlangs gewijzigd in 'agrarisch' het gebied wordt daarvoor geschikt gemaakt o.a. door de kap van bijna 5 ha bos.

Mede door het ontbreken van groenbeleid heeft er geen integrale afweging plaatsgevonden ten aanzien van de nieuwe bestemming. Andere mogelijkheden waren bijvoorbeeld wonen in het groen, zonnepanelen, natuurgebied.

- *groenbeleid had mogelijk tot een andere uitkomst geleid*

- *ook het aantrekkelijke bestaande bospad tussen Uitwierde en Biessum moest wijken en is vervangen door een nieuw pad aan de andere zijde van de weg. Hierbij is grote schade veroorzaakt aan de wortels van de bestaande bomen. Problemen met de stabiliteit zijn niet uitgesloten, schade aan het nieuwe pad ligt voor de hand*

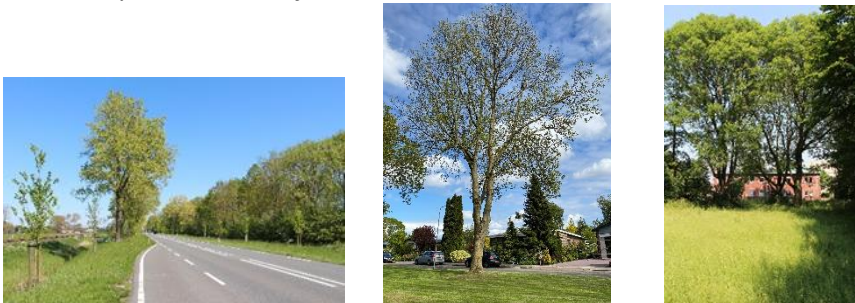
soortenkeuze

Een goed begin is het halve werk! Kies voor een maximale bijdrage aan biodiversiteit en andere maatschappelijke waarden grote inheemse bomen met een lange levensverwachting, geschikt voor de grondsoort en de locatie

- *elzen en wilgen groeien snel maar hebben een korte levensverwachting*

- *iepen en essen zijn veel duurzamer*

- *naaldbomen horen ecologisch gezien niet in een kleigebied, de gebruikte esdoorn variëteiten kunnen slecht tegen zeewind*

- *grote bomen op plaatsen met weinig groeirimte vragen tot in lengte van jaren veel kostbaar snoeiwerk*

- gewaagde keuze fruitbomen als wegbeplanting, weinig beschutting, kwetsbaar en jaarlijks onderhoud nodig

- *als er ruimte is kies dan voor grote inheemse bomen met een hoge levensverwachting*

aanleg

Voor een maximale bijdrage aan biodiversiteit en andere maatschappelijke waarden is een optimale uitgangssituatie van groot belang.

- *Van belang voor een goede ontwikkeling van bomen zijn, een goed doorwortelbare bodem, geen storende lagen of stagnerend water*

- *solitaire bomen aan de kust ontwikkelen zich door (zoute) wind vaak slecht*

begeleidings snoei / onderhouds snoei

Snoei van bomen is duur, zeker als er hoogwerkers aan te pas komen. Door planmatig alleen het noodzakelijke snoeiwerk uit te voeren kan veel geld bespaard worden.

Bij snoei draait het om de opkroonhoogte, dat is de takvrije stam die uiteindelijk gewenst is. Deze is afhankelijk van standplaats, gebruik van de omgeving, verkeer etc. Alle takken onder de opkroonhoogte zullen te zijner tijd verwijderd moeten worden.

Boven de opkroonhoogte hoeft slechts in incidentele gevallen gesnoeid te worden.

Snoei van oude bomen vraagt bijzondere aandacht. Veiligheid en aansprakelijkheid is een veel gebruikt argument. Er zijn regels voor het verwijderen van dood hout, het gaat hierbij om dode takken met bepaalde afmetingen. Onder het motto van dood verwijderen worden veel gezonde takken afgezaagd waarmee veel blad verloren gaat. Juist oude bomen hebben dit bladvolume nodig om hun conditie op peil te houden.

De groei van bomen is meestal heel voorspelbaar, te verwijderen takken zijn al in een vroeg stadium te herkennen. Het verwijderen van te dikke takken is meestal het gevolg van achterstallig onderhoud en gaat gepaard met hoge kosten en schade aan de boom.

- *De opkroonhoogte is o.a. afhankelijk van standplaats en gebruik van de omgeving*

- *onder de opkroonhoogte geen takken snoeien maar geheel verwijderen, deze tak moet er in zijn geheel af om over enkele jaren problemen met het verkeer te voorkomen*

- *uitlichten van de kroon is overbodig, wat is het nut van dergelijke snoei*

- *te sterke snoei leidt tot de vorming van waterlot en extra kosten voor het verwijderen*

- *bij het zogenaamd verwijderen van dood hout gaan veel levende takken verloren, op den duur ontstaan holle kronen*

- *grote wonden door te late snoei, hoge kosten voor zagen en afvoeren, gevaar voor rotting*

knotten

Het knotten van bomen is een keuze met grote consequenties. Na het knotten hebben de bomen nazorg nodig en het knotten moet elke 5 jaar herhaald worden. Knotbomen goed onderhouden is duur.

- *knotbomen in bossingel, de nieuwe dichte kroon komt nu een stuk lager te zitten en gaat concurreren met de aanwezig struiken*

- *door eenmalig knotten ontstaat een complexe, lastig te onderhouden, kroon*

- *treurwilgen hebben in principe weinig onderhoud nodig, het verwijderen van een enkele tak is meestal voldoende.*

kandelaberen

Bij kandelaberen worden alle zijtakken verwijderd. Dit is een zeer rigoureuze maatregel die slechts bij wijze van uitzondering (ziekte) toegepast dient te worden. Vanwege de risico's gelden in veel gemeenten voor het kandelaberen dezelfde regels als voor het kappen van bomen.

Door het afzagen van de takken wordt de verhouding tussen kroon en wortels verstoord waardoor wortels afsterven. Door de sterke hergroei van takken worden bomen gevoelig voor wind.

- *Kandelaberen is duur, geeft vaak schade aan de boom en verstoort de biodiversiteit.*

onderhoud bossingels

Bossingels zijn beplantingen met hoofdzakelijk inheemse struiken en een enkele boom, vaak aangeplant met de bedoeling een dichte beplanting als afscheiding te creëren. Het onderhoud kan beperkt worden tot het realiseren van een stabiele situatie waarbij de beplanting zich op een natuurlijke manier ontwikkelt. Het steeds maar weer verjongen van de beplanting is slecht voor de biodiversiteit.

- *Volledige kaalslag van een bossingel heeft vooral nadelen. Planten als braam, brandnetel en esdoorn worden gestimuleerd. Aangezien esdoorn een boomvormer is ontstaat er concurrentie met de aanwezige struiken. In dit geval zijn de struiken zijn heel laag afgezaagd hierdoor wordt hergroei bemoeilijkt.*

- *Belangrijke soorten zijn meidoorn, sleedoorn en hazelaar die zijn door bloemen, bessen en vruchten van groot belang. Deze struiken krijgen na een paar jaar hun maximale grootte. dergelijk snoeiwerk dient geen enkel doel.*

- *Herplant na kap in een bossingel is niet zinvol, de concurrentie door hergroei van de afgezaagde beplanting is veel te sterk*

- *Zelfs bossingels in het landelijke gebied ontkomen niet aan de zaaglust*

kap en herplant

Voor het bepalen van nut en noodzaak van kap zijn heldere spelregels noodzakelijk.

Naast kap gaat het ook om andere activiteiten zoals graafwerk waardoor bomen bedreigd worden. Herplant dient in overeenstemming te zijn met belang en omvang van de betreffende bomen. Dus niet altijd compensatie in aantallen.

Soms is een ziekte aanleiding voor kap zoals de essentaksterfte. Het verloop van de ziekte en de weerstand van de diverse soorten is nog onduidelijk. Volgens de richtlijnen dient kap beperkt te worden tot risicobomen. De gemeenteraad van Delfzijl heeft een aanzienlijk bedrag beschikbaar gesteld voor kap en herplant.

- Bossingel met hoofdzakelijk es als boom echter met weinig aantasting door essentaksterfte en de nodige struikvormers. Kap van enkele aangetaste bomen en risicobomen in de rand had volstaan. Op de foto's is nauwelijks essentaksterfte te zien wel een boom met bastwoekerziekte.

- Voor de volledige kap en herplant van dit bosje is geen enkele rechtvaardiging. Een bos van zo'n 50 jaar oud met grote betekenis voor de biodiversiteit gaat grotendeels in rook op. Mijns inziens is hier sprake van een onjuiste inzet van het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet essentaksterfte

- In deze bossingel zijn slechts de aangetaste bomen verwijderd, reeds na enkele maanden is door natuurlijke hergroei weer een dichte singel ontstaan

- Een enkele laanboom in een uitgedunde bossingel planten is kostbaar en weinig zinvol

- *Op grond van de huidige regelgeving is herplant voor de beplanting van het voormalige Sportpark Uitwierde niet vereist*

- *Op grond van de huidige regelgeving was het aanvragen van een omgevingsvergunning voor de kap van deze esdoorns niet nodig en herplant evenmin. De kwaliteit van het bomenbestand gaat hierdoor sterk achteruit.*

